

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

220. An coniuges, qui communi consensu votum Religionis emisserunt post contractum matrimonium, peccent mortaliter prima vice consummadno?
Et quid si vnusquisque voueat Religionem dependenter ab ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

pet matrimonium ita fiat superior vxoris, vt propter muliebrem leuitatem possit eius voluntatem gubernare & dirigere, potest non solum suspendere vota ante emissa, sed etiam irritare; quemadmodum superior potest irritare vota sui Religiosi emissa ante professionem, & ideo procedendo iuxta principia asserendum omnia vota vxoris facta sine licentia viri ab eodem posse irritari, & irritata non reuiuiscere.

3. Nota etiam hic primò quòd supradicti Doctores censent non solum vota emissa sine licentia viri, sed etiam emissa ex licentia eiusdem de viro irritari posse, quòd extendunt ad votum continentiar, quia concedendo vxori facultatem vouendi, non ademit sibi potestatem irritandi, aliqui tamen censent eo casu irritantem sine causa mortaliter peccare: sed probabile est quòd peccet solum venialiter, inconstanter retractans quòd concesserat.

4. Nota secundò quòd Sanchez negat virum posse irritare si mutuo consensu cum vxore castitatem vouerint, ita vt simul renuntiauerint iuri petendi, quòd si ita intelligatur vt nulla sit irritatio secundum mentem Præpositi, videtur minus probabile; si verò solum velit, quòd non possit licite, vera videtur eius sententia, & hæc omnia transcribere volui à Ioanne Præposito, quia eius codex rarus est, in gratiam Confessoriorum, & responsoꝝ casuum conscientiar, qui ex supradictis à multis angustiis circa vxorum vota immunes erunt, cum facile ab eorum viris licite irritari possint modo quo supra dictum est.

RESOL. CCXXIX.

An quando uterque coniux ex communi consensu castitatem vouit, possit propter periculum incontinentiar, Episcopus dispensare, vt petans, & reddat debitum? Et notatur commutationem huius voti in tali casu non posse fieri virtute Bullæ Cruciatæ, quòd idem est dicendum de priuilegijs Regularium? Etiamque queritur, an Episcopus possit dispensare in voto castitatis emisso post contractum matrimonium ante consummationem? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 125.

§. 1. CASus est multum practicabilis, & affirmatiuam sententiam olim docui, & nunc iterum doceo cum Basilio Pontio de matrimon. lib. 8. cap. 9. num. 2. vbi sic ait. Ex hac doctrina colligitur quid sentiendum sit in illa quæstione, an possit Episcopus dispensare in voto castitatis absolute emisso post contractum matrimonium & consummatum; cuius quæstionis varias species recenset Sanchez lib. 8. disp. 1. sed sine fructu; quare ego ita vniuersè statuo, siue hoc votum sit emissum ab vno tantum coniuge de consensu, aut sine consensu alterius, siue ab vtroque coniunctim, aut seorsim, vel per modum contractus, si adest periculum incontinentiar, dispensare potest Episcopus ad petendum & reddendum debitum. Ducor in hanc sententiam ista consideratione, quia si tantum vnus emisit, & alter non vult ad Religionem transire, semper habet ius petendi, & ille qui vult obligationem reddendi, & eiusmodi votum non fuit absolute castitatis, sed non petendi, neque enim potuit contra ius tertij se ad omnimodam & perpetuam castitatem obligare. Similiter si vterque quomodocumque vouerit, si voluerit in sæculo remanere & cohabitare, cum sit mortaliter certum periculum incontinentiar, & non possit ita breuiter adiri Pontifex, est legitima & iusta causa dispensandi; Nam ex eo quòd vterque vouerit, neuter amittit ius iustitiæ ad corpus alterius, licet sit impeditum vinculo Religionis. Ita Pontius. Vide etiã Agidiũ de Trullench in Bull. Cruc. l. 1. §. 7. c. 3. dnb. 15.

n. 16. vbi notat n. 19. commutationem huius voti in tali casu nõ posse fieri virtute dictæ Bullæ, quia facultas hæc in hoc casu nõ competit Episcopo modo ordinario & communi, sed ex quodam tacito consensu Papæ, & benignacius voluntate interpretatiua: at quæ in iis casibus conceduntur Episcopis, non censentur per Bullam concessa. Ergo, &c. quòd idem dicendum est de priuilegijs Regularium, nam per ea non possunt dispensare in eo casu de quo loquimur, vt probat Pontius lib. 8. c. 10. n. 11. Suarez de voto lib. 6. c. 26. n. 17. Sanch. in summ. to. 1. lib. 4. c. 43. n. 7. & alij.

2. Sed hic obiter querere non desinam, an Episcopus possit dispensare in voto castitatis emisso post contractum matrimonium ante consummationem? Negatiuam sententiam docet Sanchez de matrimon. tom. 3. lib. 8. disp. 11. num. 4. sed aduersus illum insurgit nouissimè Basilius Pontius vbi supra, lib. 8. cap. 9. num. 3. quia talis etiam si sit intra bimestre, non tenetur Religionem ingredi, etiam si habuerit animum ingrediendi cùm vouit, sed potest ab eo animo desistere, in quo vides iam esse notum periculum incontinentiar; ergo potest Episcopus dispensare. Cæteras rationes aduersus Sanchez adducit Pontius quas penes ipsum videbis.

RESOL. CCXX.

An coniuges, qui communi consensu votum Religionis emiserunt post contractum matrimonium, peccent mortaliter prima vice consummando?

Et quid, si vnusquisque voueat Religionem dependenter ab alterius in Religionem ingressu?

Et quid est sentiendum, si vnusquisque voueat Religionem non quidem dependenter ab alterius in Religionem ingressu, sed dependenter ab eius voto, eo quòd promiserit Religionem ingredi, si alius similem præstiterit promissionem, promissione ab vtroque facta, an quilibet teneatur Religionem ingredi, esto alius non ingrediatur?

Et an qui castitatem vouit, diuortio legitimo facto, possit coniugi adultera reconciliari? Ex pat. 9. tract. 7. & Misc. 2. Ref. 2.

§. 1. NEGatiuè respondet Texeda tom. 2. lib. 4. tract. 1. contr. 12. num. 109. Quia, quando ambo coniuges communi consensu votum post matrimonium initum emiserunt Religionis, quamuis illud prima vice post votum factum consumment, possunt tandem matrimonio consummato, votum implere ex communi placito ad Religionem transfendo, sicut antea: nam per consummationem non facti fuerunt inhabiles ad Religionis ingressum.

2. Nec obstat dicere, quòd si vnus solus coniux post matrimonium ante eius consummationem votum fecit Religionis, si prima vice consummet, peccat mortaliter, quia per illam consummationem factus est impotens ad implendum votum: ergo, si ambo coniuges, etiam ex communi placito, post matrimonium contractum ante eius consummationem, prima vice consumment, peccant mortaliter; quia efficiuntur impotentes ad implendum votum. Respondedo, negando consequentiam. Ratio est: quia coniux, qui post matrimonium initum Religionem vouit, tenetur implere votum, vt notum est. Si autem prima vice consummet, manet impotens ad implendum votum, siue petendo, siue reddendo, & contra votum consummando fecit, idèd peccauit mortaliter: quando coniuges autem ex communi placito, post matrimonium initum, votum fecerunt Religionis, per illam primam consummationem non facti sunt impotentes ad implendum suum votum, cum ex vtriusque consensu possint Religionem ingredi, & idèd non est eadem ratio vtriusque.

3. Verum

Sup. hoc lege doctrinam Ref. annot. primæ huius Ref. in fin. & si placet §. annot. seq. & alterius §. eius not. Sup. hoc vide doctrinam Ref. not. seq. & alterius Ref. eius not. pro isto casu. Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. ex lata doctrina Ref. 76. signanter §. vlt. Sup. hoc supra ex doctrina Ref. 158. §. Et idèd, sed lege eam à principio.

Quid est faciendum sup. hoc inuenies in Ref. seq. & in alia eius primæ annot.

Sup. prima & secunda, diff. huius tituli. in to. 4. tr. 3. Ref. 110. §. Et hæc à lin. 4. Vique in finem Ref. & in alia Ref. & vers. eius not.

Docuit in Ref. §. & vers. not. præterit.

Sup. hac qu. in tom. 4. tr. 3. Ref. 109. §. in fin. & si placet lege etiã doctrinam §. eius annot. primæ.

si sed qu. not. p. 137.

3. Verum mihi magis placet sententia Coninch de Sac. disp. 34. dub. 7. n. 87. adhibita distinctione: si enim vnusquisque voueat Religionem dependenter ab alterius in Religionem ingressu, non peccat matrimonium consummando: quia nemo obligatus fuit Religionem ingredi, nisi altero ingrediente. Quod si vterque nolit ingredi, vterque liber est ab obligatione: siquidem deficit conditio ad voti obligationem necessaria. At, si vnusquisque voueat Religionem, non quidem dependenter ab alterius in Religionem ingressu, sed dependenter ab eius voto, eod quod promiserit Religionem ingredi, si alius similem praestiterit promissionem, promissione ab vtroque facta, quilibet tenetur Religionem ingredi, esto, alius non ingrediatur: quia apposita fuit conditio ad obligationem voti requisita. Quo casu manifestum est, vtrumque mortaliter peccare, matrimonium consummando, cum exponantur euidenti periculo votum non exequendi; vel quia alter nolens Religionem intrare, compartem cogit ad secum cohabitandum; vel, quia ex copula habita redduntur impotentes ad ingressum, si forte filius concipiatur.

4. Verum, si post consummatum matrimonium, Religionem ex mutuo consensu voueant, nemo tenetur Religionem ingredi alio non ingrediente, nisi forte vxor senex sit, & de incontinentiae periculo minime suspecta. Quo casu solum peccat ille, per quem stat, quominus votum impletur, alius nempe impotentia excusatur. At si nolens ingredi moriatur, vel occasione diuortij dederit, alter obligatur ingredi, si Religioni aptus sit. Quandiu vero non ingrediuntur, copula vacare possunt, nisi periculum sit concipiendi, ob quam causam impediuntur a Religionis ingressu, sicuti haec omnia notauit Coninch disp. 34. dub. 7. n. 93. & consentit Basilius lib. 10. c. 5. n. 20.

5. Sed, si aliquis hic quaerat, an qui castitatem vouit, diuortio legitime facto, possit coniugi adulterae reconciliari? Sanchez lib. 9. disp. 35. num. 28. asserit, praedictum votum castitatis non impedire, quin vouens coniugi adulterae reconcilietur, illique debitum reddat; eod quod nunquam fuerit factum de debito non reddendo, sed non petendo: quippe censendum est factum iuxta praesentem statum, in quo nequaquam obligari poterat ad non reddendum. Haec, inquam, sententia mihi nullo modo probatur; aliis sic vouens absolute castitatem, posset mortua coniuge aliud matrimonium inire, quod Sanchez non concedit. Signum ergo est sub voto comprehendisse eam castitatem, quam sine prauidicio coniugis praestare posset; atque adeo obligari, tum ad non petendum debitum, tum ad non reddendum, quando licite abstinere a redditione potest, tum ad non contrahendum matrimonium coniuge mortua, vt recte tradit Coninch dicta disp. 34. dub. 6. n. 50. Basilius Pontice supra, n. 19. quibus adde Castrum Palaum tom. 5. disp. 3. punct. 4. §. 7. n. 9.

RESOL. CCXXI.

An vir consentiens, vt vxor Religionem ingrediatur, ipse enim etiam ingredi debeat, & an sufficiat, vt sumat habitum Equitum D. Ioannis?

Et in praedicto casu an liceat etiam feminis Monasterium S. Iacobi ingredi, & in eodem Ordine proficere, & ita satisfaciens sua obligationi? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 242. aliis 243.

Sup. hac doctrina in §. 1. Ref. seq.

§. 1. **P**lura, & curiosa quaestio, ad quam assero certum esse, vt sit licitus ingressus alterius coniugis post matrimonium consummatum in Religionem, minime sufficere licentiam alterius manentis in saeculo, sed si manes in saeculo sit senex, & absque

incontinentiae suspitione, desiderari vt votum castitatis emitat, si autem iuuenis, id non sufficere, sed opus esse, vt pariter Religionem ingrediatur, vt habetur in c. cum sis, de conuer. coniug. & cap. 2. de conuer. an in tali casu sufficiat, si vir assumat habitum Religionis Equitum Melitenium. Negatiue respondit Sanchez de matr. tom. 2. lib. 7. disp. 32. n. 4. in fin. vbi de eodem D. Ioannis, quia ea sit perfectio solennis, ac ij contrarium petitur in c. vxoratus, de conuer. coniug.

2. Sed his non obstantibus, affirmatiua sententiam docet Basilius Pontius de matr. lib. 9. c. 12. n. 3. vbi sic asserit. Cum ergo vno coniuge ingredere Religionem, alter si iuuenis est, ingredi etiam Religionem compellitur, non quidem ingrediatur, vt ibi tantum degat tanquam in aliquo honesto loco recedens, vt seruet continentiam, sed vt vere proficatur. Sufficiet autem ingredi Religionem sancti Ioannis, quod immerito negat Sanchez, confutetur ex praes. & ego vidi sic seruati. Femines etiam licet monasterium sancti Iacobi ingredi, & in eo ordine proficere, & satisfaciens suae obligationi. Ita Pontius satis quidem probabiliter, na vt alibi ex auctoritate multorum Doctorum probauimus, votum ingrediendi Religionem impletur, ingrediendo dictam Religionem D. Ioannis.

RESOL. CCXXII.

An mulier quinquagenaria dicatur senex, vt oir possit proficere Religionem, remanens illa in saeculo cum voto castitatis?

Et notatur quod ad Episcopum spectat despicere parum vxor in his casibus extra incontinentiam periculum existat?

Et an dicta licentia adhibenda sit ex praescripta natura, vel ex consuetudine?

Etiamque aduertitur, quod si coniux ingredi Religionem, vt proficatur, sufficere, si ingrediatur Religionem S. Ioannis?

Et an ingrediente vxore in Religionem, possit vir senex remanere in saeculo cum voto castitatis perpetuae?

Et docetur virum, vt manens in saeculo dicatur praesens aetatis, sexagenarium esse debere, vel eam aetatem, quae ex praes. valetudine ibi aetati respondeat? Ex part. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 73.

§. 1. **D**e hoc casu his diebus interrogatus fuissimus cuius decisione suppono, non licere solum consensum coniugis, vt alteri licitum sit Religionem ingredi, sed requiritur vt quod ambo ingrediantur, vel qui in saeculo mansurus est, & votum perpetuae continentiae editurus, ea sit aetate, vt extra periculum incontinentiae esse videatur. Ita determinatur in cap. cum sis, & cap. Apostolica, de conuer. coniug. & docet Villalob. in sum. 20. 3. r. 13. d. ff. c. 4. n. 2. Hurtado de matr. disp. 11. diff. 9. n. 28. Reginald. 10. 2. lib. 31. c. 4. n. 40. Henricus lib. 11. c. 8. n. 9. in glossa lin. l. Gratianus in discept. forens. c. 102. n. 1. & 27. cum aliis communiter.

2. Difficultas est, quoniam aetas senectutis sufficiat vt coniux non egeat Religionis ingressu, sed possit in saeculo manere castitatis voto altitudo, vt alter coniux legitime ad Religionem transeat?

3. Prima opinio est Basilij Pontij de matr. l. 9. c. 12. n. 3. qui putat hoc arbitrarium esse, & et ceteris stantibus personae, valetudinis, roboris, & anteaetate vitae considerandam & definiendam esse, nam quomodo in aliis legibus, quae communitati imponuntur, vt in priuilegio lactancia comedendi, non reuertitur, & Diaconissarum

ANTON
Opera
Tom. I & II
E III

Sup. hoc infra in Ref. 224. lege doctrinam §. Secundo nota, cursum in fine, & in Ref. 227. a medio §. penult.